

2003 m. gegužės 28-30 dienomis teko dalyvauti **6-ajame Europos šalių PSO partnerių psichiatrijai seminare**, kuris vyko Madride. Kelionės išlaidas ir pragyvenimo viešbutyje išlaidas apmokėjo seminarą organizavusi Ispanijos Sveikatos ir vartotojų reikalų ministerija. Seminaro metu buvo išklaudyta visa eilė pranešimų, daug laiko buvo skirta darbui grupėse.

Iš esmės seminaras buvo skirtas dviem pagrindinėms temoms:

1. Europos Tarybos Visuomenės sveikatos programos pristatymas ir įgyvendinimo aptarimas;
2. Pasirengimas Sveikatos apsaugos ministrų forumui, kuris bus skirtas psichikos sveikatos problemų aptarimui ir įvyks 2005m. sausio mėn.

Pristatant Europos visuomenės sveikatos programą, buvo pabrėžta, jog joje dalyvauja visos Europos sąjungos valstybės ir visos valstybės šiuo metu stojančios į ES, išskyrus Lietuvą. Programą, kurioje yra numatytos ir nemažos investicijos psichikos sveikatos srityje, pristatė Europos Komisijos principinis administratorius p.Horst Kloppenburg (tel.+35243013282, horst.kloppenburg@cec.eu.int). Vėliau diskutuojant su juo, jis teigė jog mūsų šaliai galima kreiptis į Europos Komisiją ir, gal būt, į ją asmeniškai dėl Lietuvos įsijungimo į šios programos vėlesnįjį etapą. Programoje daug dėmesio numatoma skirti sveikatos monitoringo programų vykdymui, įvairioms prevencijos programoms, švietėjiškai veiklai bei specialistų mokymui, epidemiologiniams tyrimams.

Kita seminario dalis buvo skirta būsimam Sveikatos apsaugos ministrų forumui. Buvo kalbama apie situaciją atskiruose Europos regionuose. Akcentuoti dideli skirtumai organizuojant psichikos sveikatos priežiūrą tarp vakarų Europos, rytų ir vidurio Europos valstybių. Daugumoje vakarų Europos valstybių yra išvystytas labai platus paslaugas teikiančių institucijų tinklas, stengiamasi kuo daugiau ir kuo įvairesnių paslaugų suteikti bendruomenėje, kuo arčiau pacientų gyvenamosios vietos. Lygiagrečiai buvo kalbama, kad yra visa eilė problemų, kurios yra aktualios visoms valstybėms nepriklausomai nuo jų dydžio ar ekonominio išsivystymo lygio. Buvo kalbama apie globalizacijos procesų įtaką, stresų ir įvairių katastrofų padarinius psichikos sveikatai, destigmatizacijos procesus, pacientų teisių apsaugą.

Daug dėmesio skirta psichikos sveikatos politikos ir strategijos formavimui, psichikos ligų prevencijos ir profilaktikos programų kūrimui. Teko dalyvauti darbo grupės, kuri diskutavo būtent psichikos sveikatos politikos ir strategijos formavimo klausimais, darbe. Buvo paminėta, jog Lietuva turi pakankamai gerą juridinę bazę ir visą eilę valstybinių programų, gerai išvystytą specializuotą ambulatorinę pagalbą. Paminėta ir tai, jog psichikos sveikatos priežiūroje kol kas labai mažai dalyvauja bendrosios praktikos gydytojai. Daug dėmesio buvo skirta savižudybių prevencijos programų aktualumui. Tarp aukščiausių savižudybių rodiklių turinčių šalių buvo minimos visos trys Pabaltijo valstybės, Rusija. Dirbant grupėse, buvo aktyviai dalintasi patirtimi apie ankstyvos krizių intervencijos ir adekvataus bei savalaikio depresijų gydymo svarbą savižudybių prevencijai. Be to, darbo grupėje buvo aptartas ir vis didėjantis NVO vaidmuo tiek psichikos sveikatos priežiūros politikos formavime, tiek destigmatizacijos procesuose.

Taip pat teko dalyvauti darbo grupėje, kuri aptarė imigracijos problemas ir kultūrinių ypatumų svarbą psichikos sutrikimų diagnostikoje. Akcentuota, jog šiuo metu, ypač vakarų Europos šalys susiduria su vis naujomis problemomis, susijusiomis su vis didėjančia imigracija iš "trečiojo pasaulio" šalių. Kai kurie rytų Europos šalių atstovai kalbėjo apie tai, kad, žlugus Tarybų sąjungai ir valstybėms susigražinus nepriklausomybę, į šalis pradėjo grįžti nemažai dar sovietmečio pradžioje emigravusių asmenų. Jie dažnai jaučiasi dezadaptuoti ir nesijaučia saugūs naujose sąlygose.

Kalbėjome ir apie tai, kad diagnozuojant kai kuriuos psichikos sutrikimus (ypač elgesio sutrikimus), labai svarbu nepamiršti ir įvertinti kultūrinius ypatumus. Išsakyta nuomonė, kad šiems aspektams žymiai daugiau dėmesio yra skiriama DSM -IV ligų klasifikacijoje, nei daugelyje Europos valstybių šiuo metu naudojamoje TLK -10 klasifikacijoje.

Apibendrinant seminarą buvo dar kartą akcentuota ligų